

6.23 Finanční gramotnost

6.23.1 Charakteristika předmětu

Předmět Finanční gramotnost vychází ze vzdělávacích oblastí Člověk a společnost a Člověk a svět práce a prakticky z oblasti Matematika a její aplikace. Je podpořen časovou dotací 0,25 hodiny týdně v 9. ročníku (tzn. 1 hodina jednou za 14 dnů po dobu jednoho pololetí v kombinaci s předmětem Environmentální výchova).

Vzdělávací oblast Finanční gramotnost je založena na praktickém seznámení s finanční a ekonomickou oblastí lidského života a jejich následné využívání v reálných situacích života. Poskytuje vědomosti a dovednosti potřebné v praktickém životě, který v současnosti klade vysoké nároky na orientaci ve finančních problémech. Finanční znalosti patří k podstatným znakům všeobecného základního vzdělání každého člena naší společnosti. Tyto znalosti mu umožňují bez problému zvládat nástrahy finančních pastí, orientovat se v základních pojmech užívaných v jakékoli platební sféře a zvládat běžné denní plánování rozpočtu. Vzdělávání klade důraz na porozumění základním znalostem v ekonomii a ekonomice, dále také ve finančnictví a demonstrace jejich vzájemného ovlivňování a vztahů. Pro tuto svoji jedinečnou roli je finanční vzdělání nezastupitelným předpokladem pro úspěšný vstup žáků do reálného života.

Vzdělávací obsah oboru Finanční gramotnost je rozdělen na čtyři tematické okruhy z finanční sféry, z nichž první tematický okruh Finanční matematika zahrnuje veškeré základní početní postupy potřebné pro finanční plánování a orientaci, a tím protíná napříč celý celek vzdělávací oblasti Finanční gramotnost. Zejména se jedná o využívání základních pojmů z matematiky, používání základních matematických operací a logické uvažování při úlohách z praxe.

V druhém tematickém okruhu Hospodaření domácnosti je základem pochopení algoritmu při vytváření vyrovnaného osobního a rodinného rozpočtu, dále se žáci seznamují s osobními financemi a vlastnictvím, které jsou důležité pro budoucí životní situace.

Ve třetím tematickém okruhu Peníze, placení a daně žáci rozpoznávají výhody a nevýhody různých druhů placení, měn států a s tím spojených bezhotovostních operací. Současná doba nutí spotřebitele k vlastnictví bankovních účtů a jejich samostatnému ovládnutí, žáci se tak dozví o systému internetového bankovníctví, jeho pozitivních či negativních funkcích s ním spojených. Dále budou povrchně seznámeni s obecným účelem daní. Aktivně se zapojí do získávání informací o finančních úřadech a jejich náplni práce. Prakticky si vyzkouší vyplňování některých druhů formulářů a algoritmus pro vznik sebe sama jako osoby samostatně výdělečně činné.

Tematický okruh Finanční produkty a plánování je nejobsáhlejší kapitolou z celé oblasti finanční sféry, jelikož se zabývá většinových produkty reálných společností. Žáci se seznámí s jednotlivými produkty bankovních a nebankovních institucí. Především se budou žáci seznamovat s výhodami produktů pro člověka a s jejich účelem a důležitostí. Žáci budou aktivně srovnávat jednotlivé nabídky a kriticky se rozhodovat pro každou z nich. Žáci budou poučeni o nejvhodnějších způsobech investování peněz s danou mírou rizika a jeho způsobem minimalizování. Žáci budou nuceni logicky uvažovat o základních matematických operacích jednotlivých produktů, analyzovat a třídit poznatky. Kritické myšlení posiluje vědomí žáka ve vlastní schopnosti logického uvažování a samostatné orientace ve finančních oblastech. Dále se aktivně zaměří na smysluplnost vytváření svého finančního plánu, zajištění rizik běžného života člověka a několik základních informací o právním řádu obchodního zákoníku a s ním spojených řešení. Žáci by měli být seznámeni se základními náležitostmi právního řádu, týká se to jejich budoucího běžného života, ve kterém se kupní smlouvy uzavírají denně a reklamace s nimi spojené jsou také na denním pořádku.

6.23.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- Učíme žáky zvládat obtížné úkoly – nepanikařit, snažit se porozumět, zareagovat.
- Podporujeme žáky v tom, aby sami uchopili látku správným způsobem.
- Vedeme žáky k poznání vlastních dosavadních znalostí, zájmů, charakteru, vůle a jejich využívání.
- Motivujeme žáky k aktivnímu zapojení do vyučovacího procesu.
- Směřujeme žáky k základnímu osvojení nových poznatků.
- Vedeme žáky k upevnění poznatků o základních pojmech finanční gramotnosti.

Kompetence k řešení problémů

- Při zpracování projektů vedeme žáky k týmovému řešení problému a k prezentaci vlastní práce.
- Učíme žáky kriticky přemýšlet o nutnosti a účelnosti finančních produktů.
- Rozvíjíme schopnost odhadovat důsledky finančních situací.
- Vedeme žáky k systematickému a přesnému uvažování.

Kompetence komunikativní

- Dbáme na kultivovaný ústní i písemný projev, chyby opravujeme.
- Trénujeme sebevědomé vystupování při komunikaci, odbourávání bariér.
- Vedeme žáky k přesnému vyjadřování týkajícího se finančních záležitostí.
- Umožňujeme diskutovat o problémech.
- Učíme žáky obhajovat vlastní názor.

Kompetence sociální a personální

- Pracujeme ve skupinách.
- Vedeme žáky k týmové spolupráci, k respektování odlišného názoru.
- Vedeme žáky k prezentování a obhájení vlastní myšlenky při týmové spolupráci.
- Dbáme na to, aby se žáci vyjadřovali bez obav, proto chválíme snahu.
- Vedeme žáky k sebehodnocení, hodnocení druhých – skupiny, srovnání.
- Podporujeme zájem o názory, náměty a zkušenosti žáků.
- Umožňujeme žákům podílet se na sestavování finančních pravidel nakládání s financemi.
- Podporujeme schopnost orientovat se na problémy druhých a snažit se jim poradit v rámci svých schopností.

Kompetence občanské

- Pěstujeme přátelské vztahy ve skupině, dodržujeme a vyžadujeme dodržování stanovených pravidel.
- Vedeme žáky k zodpovědnosti – za sebe, za plnění úkolů.
- Vedeme žáky k uvědomění si svých práv.
- Hodnotíme činnost žáků a naznačuje její důsledky.
- Vedeme žáky k uvědomění si odlišnosti myšlení lidí.

Kompetence pracovní

- Vedeme žáky k samostatnému vyhledávání informací a materiálů.
- Trénujeme práci ve dvojicích, ve skupině.
- Nabízíme možnosti využívání matematických operací v praktickém životě.
- Vedeme žáky k plánování svých výdajů.
- Učíme žáky pracovat podle zadaných kritérií, dodržovat postupy, termíny.

Kompetence digitální

- Podporujeme žáky ve využívání digitálních technologií - pro zjišťování aktuálních informací týkajících se bankovníctví, kurzů měn, finančních produktů apod.
- Vedeme žáky k tomu, aby chránili své osobní údaje a svá osobní data na internetu.
- Klademe důraz na respektování a dodržování etikety při interakci v digitálním prostředí.
- Vedeme žáky k zodpovědnému přístupu ke správě svých finančních a bankovních transakcí, účtů a aplikací.
- Vysvětlujeme nebezpečí sdílení citlivých a osobních dat, včetně dat týkajících se bankovních údajů.
- Motivujeme žáky k tomu, aby prostřednictvím digitálních technologií vyjadřovali své názory, ověřovali fakta.

6.23.3 Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

9. ročník

<i>Téma</i>	<i>Učivo</i>	<i>Žák by (se/si) měl ...</i>	<i>průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky</i>
Finanční matematika	Úrok Úroková míra Úrokovací období a doba Jednoduché a složené úrokování	- rozumět pojmům úrok, roční úroková míra, daň - umět spočítat zdaněný zisk při uložení peněz - umět počítat jednoduché a složené úrokování - řešit slovní úlohy o úrocích a daních	MPV - M - procenta
Hospodaření domácnosti	Osobní rozpočet Rozpočet domácnosti (čistá a hrubá mzda, příjmy a výdaje) Majetek a závazky domácnosti Osobní aktiva a pasiva (finanční nezávislost) Životní úroveň	- rozumět pojmům příjmy, výdaje, rozpočet - umět vytvořit jednoduchý vyrovnaný rodinný rozpočet - uvést příklady efektivního sestavení osobního rozpočtu - vyjmenovat základní povinné poplatky rozpočtu domácnosti - rozlišovat druhy příjmů a výdajů - navrhnout rozložení měsíčního rodinného rozpočtu - objasnit a vypočítat čistý a hrubý příjem - definovat aktiva a pasiva - seznámit se s pravidly osobního bankrotu - umět určit nejčastější rizika vedoucí k osobnímu bankrotu	OSV - Mezilidské vztahy, kooperace a kompetice, řešení problémů a rozhodovací dovednosti, hodnoty, postoje, praktická etika MED - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, interpretace vztahu mediálních sdělení a reality MPV - Ov - rodina

Téma	Učivo	Žák by (se/si) měl ...	průřezová témata, mezipředmětové vztahy a další poznámky
Peníze, placení, daně	Peníze a hotovostní placení Měna Banky a jejich služby Typy účtů Bezhotovostní placení, internetové bankovníctví Platební karty Druhy daní, daňové přiznání	- definovat peníze a různé formy placení - se orientovat v základních měnách velkých států - zhodnotit služby bank a jejich nabídku - určit základní parametry bankovních účtů - objasnit pozitiva a negativa internetového bankovníctví - vysvětlit pozitiva a negativa bezhotovostních plateb - definovat funkci platebních karet - rozpoznat základní parametry různých typů platebních karet - vlastními slovy vysvětlit nutnost daní a jejich účel	OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti, Hodnoty, postoje, praktická etika MED - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, Stavba mediálních sdělení MPV - Z - měna státu
Finanční produkty a plánování	Bankovní vklady a jejich úročení Majetkové cenné papíry Spotřebitelský úvěr, Hypotéka Leasing, splátkový prodej Spoření a druhy pojištění Podílové fondy Finanční poradce a finanční plán	- vysvětlit úročení bankovních vkladů na různých typech účtů - definovat cenné papíry - vysvětlit pojem úvěr a uvést nějaký jeho příklad - uvést příklady splátkového prodeje - zhodnotit pozitiva a negativa splátkových prodejů - definovat hypotéku - orientovat se ve stavebním spoření a hypotékách - rozlišovat penzijní připojištění a důchodové pojištění - shromáždit informace o KŽP, IŽP a RP - vysvětlit důvody pro pojištění majetku - uvést další druhy pojištění - definovat podílové fondy a stručně popsat - vyjádřit pozitiva tvoření finančního plánu - uvést základní náležitosti obsahu kupních smluv	OSV - Řešení problémů a rozhodovací dovednosti, Hodnoty, postoje, praktická etika MED - Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, Stavba mediálních sdělení MPV - Ov - vlastnictví, M - procenta